

Normālais un patoloģiskais: Žorža Kangilema medicīnas filozofija

Andrejs Balodis

Rīgas Stradiņa universitāte, Humanitāro zinātņu katedra, Latvija

Ievads. Referātā pievērsīšos Žorža Kangilema medicīnas epistemoloģijai un mēģināšu izvērtēt tās ietekmi uz mūsdienu diskusijām medicīnas filozofijā un socioloģijā. Franču filozofa nozīmība lielā mērā saistās ar viņa piedāvāto normālā un patoloģiskā jēdzienu nošķirumu un tā konceptuālu analīzi medicīnas teorijā un praksē. Normālā / patoloģiskā nošķirums piedāvā vairākus izpētes vērtus jautājumus. Kā definēt normālo un kā – patoloģisko? Vai normālais / patoloģiskais ir sinonīms veselības / slimības nojēgumam? Vai šie jēdzieni ir vērtībneitrāli, vai tieši pretēji, tie ir vēsturiski un sociāli nosacīti? Visbeidzot, vai nošķirums starp normu un patoloģiju ir stingrs un noteikts, vai tas pieļauj starpstāvokļus un savstarpēju saplūšanu?

Darba mērķis, materiāls un metodes. Referāta ietvaros es izsekošu Kangilema galvenajai argumentācijas līnijai, kuras ietvaros viņš parāda, ka veselības un slimības jēdzieni nav naturāli un vērtībneitrāli. Kangilems ir uzskatāms par vienu no pirmajiem autoriem, kas piedāvā normatīvu medicīnas fenomenu apraksta metodi tradicionālā biomedicīniskā modeļa vietā. Veselības / slimības normatīva izpratne ir pavērusi ceļu daudzām tēmām medicīnas socioloģijas jomā: invaliditātes studijām, stigmatizācijas fenomenam, slimības pieredzes problēmai ārsta un pacienta attiecībās, psihiskās veselības tēmai u. c.

Rezultāti. Var secināt, ka Kangilema pieeja aizsāk tendences mūsdienu medicīnas socioloģijā, kas saistās ar mēģinājumiem aplūkot medicīniskus fenomenus (tādus kā slimība / veselība) plašākā psiholoģiskā un sociālā kontekstā.

Secinājumi. Referāta noslēguma daļā es mēģināšu izvērtēt Kangilema pozīcijas saskanību un noskaidrot tās robežas. Proti, vai viņa aizstāvētais normālā / patoloģiskā nošķirums pieprasa pieņemt sociālā konstruktīvisma tēzes, ka veselība / slimība ir sociāli konstruēti un kultūrrelatīvi fenomeni.